«Primera lliçó sobre l'anàlisi de la narrativa», de Vicent Simbor

10 juny 2026
Ressenyes

Simbor Roig, Vicent. *Primera lliçó sobre l'anàlisi de la narrativa.* Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2025. 176 p. (Primera lliçó; 9). ISBN 978-84-9191-362-7. 14 €.

L'obra que ens ocupa, *Primera lliçó sobre l'anàlisi de la narrativa*, forma part de la col·lecció «Primera lliçó» impulsada per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat i la Càtedra Màrius Torres de la Universitat de Lleida amb l'objectiu de desenvolupar una biblioteca de títols breus sobre literatura catalana que puguin funcionar com una introducció rigorosa i accessible a diferents autors, períodes històrics o aspectes de crítica i teoria literària. En aquesta ocasió, el focus es posa en l'estudi de les potencialitats analítiques de la narratologia, de la mà de Vicent Simbor Roig, professor emèrit de la Universitat de València i expert en la novel·lística catalana del segle XX.

El llibre, tal com s'indica a la contracoberta, té com a propòsit facilitar l'estudi crític de les obres narratives oferint «eines aptes per a poder analitzar cada component de l'obra». Per fer-ho, s'estructura en set capítols, els quals cobreixen els principals eixos d'estudi de la narratologia.

Així, en el primer capítol, titulat «De narrativa i narratologia», Simbor Roig ofereix un recorregut cronològic molt sumari (proper a l'enumeració) dels diferents corrents teòrics que han intentat estudiar i conceptualitzar el text narratiu i que, en conjunt, constitueixen la història de la narratologia: el formalisme rus, l'estructuralisme txec i francès, l'estudi semiòtic i l'escola de la recepció. Així mateix, s'hi introdueixen alguns teòrics que, per l'originalitat de les seves propostes, resulten difícils d'adscriure a una escola concreta, com és el cas de Mikhaïl Bakhtín.

Al segon capítol, trobem un intent de definir les particularitats dels textos narratius i d'aïllar-ne els components essencials. En aquest sentit, l'eix estructural de l'obra se sosté sobre la tríada conceptual *història* –el significat o contingut narratiu del text–, *relat* o *discurs* –el text *stricto sensu*– i *narració* o *acte narratiu* –«l'acte narratiu productor i, per extensió, el conjunt de la situació real o fictícia en què té lloc»–. Aquesta distinció terminològica, proposada pel teòric Gérard Genette, es convertirà en el full de ruta del recorregut proposat per Simbor Roig, qui dedicarà la resta de pàgines a l'anàlisi en profunditat de cadascuna de les tres instàncies.

El tercer capítol està dedicat a l'estudi de l'acte narratiu i a les categories de narrador i narratari. En aquest punt, Simbor Roig torna a recórrer a les tesis de Genette per oferir una classificació completa i una explicació dels diferents tipus de narrador segons la seva relació amb la diègesi (narrador intradiegètic i extradiegètic) i amb la història (homodiegètic i heterodiegètic). Així mateix, analitza les funcions que el narrador pot desenvolupar en un relat. Pel que fa al narratari, l'autor realitza una convincent barreja de les aportacions de Genette amb les de Seymour Chatman, Shlomith Rimmon-Kenan i Umberto Eco, i aconsegueix articular un relat que distingeix, interrelaciona i explica els conceptes d'autor real, autor implícit, narratari, lector implícit, lector real i lector model.

La instància del relat o discurs s'estudia al quart capítol. Aquí, novament seguint la distinció de Genette entre mode i temps, Simbor Roig presenta el conjunt de possibilitats de focalització i de distància en la reproducció de la parla i el pensament. Pel que fa al temps, s'ofereix un catàleg exhaustiu de les relacions d'ordre, de durada i de freqüència que es poden usar per alterar la dimensió temporal de la història i produir efectes estètics i narratius.

El cinquè capítol aborda la dimensió de la història i, d'aquesta manera, completa l'estudi de la tríada conceptual proposada per Genette. En aquest punt, Simbor Roig centra l'atenció en l'anàlisi del temps i l'espai de la història, dos conceptes la interacció dels quals –definida amb el terme bakhtinià de *cronotop*– determina el marc contextual en què interaccionen els personatges. En aquest sentit, bona part del capítol es dedica a les diferents ruptures que la novel·la moderna ha introduït respecte a la cronologia lineal pròpia de la novel·la realista, així com a l'anàlisi dels mecanismes i les funcions pròpies de la descripció espacial.

El sisè capítol explora la instància dels personatges, la qual té un encaix discutible en el model narratològic genettià, ja que caldria situar-la en punt intermedi entre la història i el discurs. En aquest sentit, Simbor Roig proposa estudiar les característiques narratives dels personatges a partir de les aportacions d'Edward Morgan Forster, Algirdas Julius Greimas, Philippe Hamon i Vincent Jouve, traçant així un itinerari teòric que s'inicia als anys vint i conclou amb la semiopragmàtica contemporània.

Finalment, l'obra es tanca amb un breu capítol en què l'autor defensa la importància de no perdre de vista que un text narratiu és un tot complex i interrelacionat, raó per la qual, per fer-ne una bona anàlisi, cal integrar i combinar tots els instruments i punts de vista presentats en les pàgines precedents.

La lectura de *Primera lliçó sobre l'anàlisi de la narrativa* evidencia que és un text rigorós i ben documentat –cal destacar positivament l'àmplia bibliografia de consulta que clou el volum–, i l'expertesa de Simbor Roig es fa palesa en la solvència amb què sintetitza un camp teòric sovint travessat per tesis divergents. Un dels encerts de l'obra es troba en el fet que, si bé l'autor no amaga la seva afinitat per les tesis de Genette –que, com hem dit, vertebren el recorregut–, se'n distancia quan cal per incorporar aportacions d'altres teòrics que completen o matisen el model genettià. Així mateix, cal lloar la manera com Simbor Roig il·lustra cada concepte amb exemples literaris –provinents tant de la tradició novel·lística catalana com d'obres d'autors internacionals– els quals, més enllà d'aclarir la teoria, aporten varietat al discurs i fan més amena la lectura.

Amb tot, cal plantejar una ombra de dubte al voltant de si el volum aconsegueix o no complir la promesa implícita en el títol. Certament, és difícil que l'obra funcioni com una «primera lliçó» en l'anàlisi de la narrativa: el text empra una terminologia especialitzada sense una introducció suficient i manté un ritme expositiu que, en certs moments, resulta exigent. En bona mesura, aquesta limitació és inherent a l'ambició de condensar en poc més de cent cinquanta pàgines un camp tan complex com el de la narratologia. Per aquesta raó, és molt probable que el text funcioni millor com una obra de consulta per a estudiants de literatura que vulguin revisar de forma àgil i ordenada conceptes ja treballats, que no pas com a porta d'entrada per a un lector curiós i neòfit en la matèria. Per al públic adequat, doncs, *Primera lliçó sobre l'anàlisi de la narrativa* es revela com un text de gran utilitat i que val la pena tenir a mà.

Dani Cama
Bibliotecari al CRAI de la Universitat de Barcelona

EXTRET:
Cama, Dani. (10/06/2026). «Primera lliçó sobre l'anàlisi de la narrativa», de Vicent Simbor. Blog de l'Escola de Llibreria. Extret: 29/06/2026 de https://fima.ub.edu/edl/primera-llico-sobre-lanalisi-de-la-narrativa-de-vicent-simbor/